

SIEVIN KUNNAN VALMIUSSUUNNITELMA YLEINEN OSA

Kh 9.5.2022 § 71
- annettu tiedoksi valtuustolle 16.5.2022 § 21

Dnro KH:53/09.06.00/2022

Sisällysluettelo

1. VALMIUSSUUNNITELUN PERUSTEET.....	3
1.1. JOHDANTO.....	3
1.2. SALASSAPITO.....	3
1.3. SÄÄDÖSPOHJA.....	3
1.4. KÄSITEMÄÄRITTELYJÄ.....	4
1.5. SUUNNITTELUOHJEET.....	4
1.6. VUOSISUUNNITTELU, HYVÄKSYNTÄ, JAKELU & SÄILYTTÄMINEN.....	5
1.7. HENKILÖSTÖN PEREHDYTYS JA KOULUTUS.....	5
1.8. ARVIOINTI JA KEHITTÄMINEN.....	5
2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KESKEISET UHAT.....	6
2.1. MAAKUNTA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	6
2.2. SIEVIN KUNTA TOIMINTAYMPÄRISTÖNÄ.....	6
2.3. ALUEELLISET UHKA-ARVIOT JA RISKIEN ARVIOINTI.....	6
2.4. KUNNALLISET UHKA-ARVIOT JA RISKIEN ARVIOINTI.....	7
3. VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN.....	10
3.1. JOHTAMINEN.....	10
3.2. TEHTÄVIEN PRIORISOINTI.....	10
3.3. KRIISIVIESTINTÄ JA TIEDOTTAMINEN.....	11
3.4. TILANNEKUVAN KOKOAMINEN JA VÄLITTÄMINEN.....	11
3.5. VALMIUDEN KOHOTTAMINEN.....	11
3.6. VÄESTÖNSUOJELU JA PELASTUSTOIMINTA.....	12
3.7. HÄTÄTYÖ.....	13
3.8. VIRANOMAISYHTEISTYÖ JA STRATEGISET KUMPPANIT.....	13
3.9. EVAKUOINNIT.....	14
4. VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN.....	14
4.1. KUNNAN JOHTOKESKUS.....	14
4.2. HENKILÖVARAUKSET JA TYÖVOIMAN KÄYTTÖ.....	15
4.3. PÄIVITTÄISTAVARAHUOLTO.....	15
4.4. VALMIUSMATERIAALI.....	15
5. TOIMIALOJEN VALMIUSSUUNNITTELU.....	16
5.1. KUNNAN TOIMIALAT.....	16
5.2. PERUSPALVELUKUNTAYHTYMÄ KALLIO.....	16

Liite 1: Liiteluettelo

1. VALMIUSSUUNNITTELUN PERUSTEET

1.1. Johdanto

Valmiussuunnittelun ja varautumisen tarkoituksena on taata mahdollisimman vakaa ja häiriötön palvelutaso sekä normaalioloissa että häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Tämä valmiussuunnitelman yleinen osa kuvaa perusmenettelyt, joiden avulla Sievin kunta valmistautuu tähän haasteeseen.

Kunta ylläpitää kokonaisturvallisuutta ja jatkuvuuden hallintaa hyvällä normaaliolosuhteiden organisaatiolla sekä peruspalveluiden ym. toimintaedellytysten turvaamisella. Erilaisiin turvallisuustilanteisiin varaudutaan tämän yleisen osan lisäksi kunnan toimialojen valmiussuunnitelmissa ja muissa turvallisuus- ja pelastussuunnitelmissa. Suunnitelmaa täydentävät yhteistyöviranomaisten valmiussuunnitelmat sekä niiden yritysten valmiussuunnitelmat, joiden toiminta on perushuollon, teollisuustuotannon, energihuollon ja infrastruktuurin kannalta välttämätöntä.

1.2. Salassapito

Tämä valmiussuunnitelman yleinen osa on julkinen asiakirja, mutta liitteet (pois lukien liite 1) ovat salassa pidettäviä. Asiakirjojen salassapito perustuu lakiin viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, 24 §), joka määrittelee valmiussuunnitelmat salassa pidettävien asiakirjojen piiriin. Valmiussuunnitelman salaiseksi määritellyt osat merkitään "viranomaiskäyttöön" merkinnällä (etusivun oikea kulma).

1.3. Säädöspohja

Viranomaisten varautumista ja valmiussuunnittelua säätelevät lait ja asetukset sekä valtionhallinnon periaatepäätökset, joiden mukaan kunnan ja eri viranomaisten velvollisuutena on varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen niin normaaliolojen pienissä häiriötilanteissa, erityistilanteissa kuin poikkeusoloissakin.

Pelastuslaki 379/2011

Asetus pelastustoimesta 407/2011

Valmiuslaki 1552/2011

Puolustustilalaki 1083/1991

Yhteiskunnan turvallisuusstrategia (YTS) 2017

Sievin kunnan hallintosääntö 1/2022

Toimialakohtainen lainsäädäntö kirjataan tarvittavilta osin toimialojen valmiussuunnitelmiin.

1.4. Käsitelmäärittelyjä

Turvallisuustilanne

Turvallisuustilanteita ovat normaaliolot, häiriötilanteet ja poikkeusolot.

Normaaliolot

Normaaliolot ovat yhteiskunnan pääsääntöinen tila, jossa elintärkeät toiminnot voidaan turvata ilman, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Normaalioloihin kuuluvat tavalliset häiriöt, onnettomuudet, tapaturmat jne. Normaalioloissa rakennettavat järjestelmät ja muut toimenpiteet luovat perustan toiminnoille häiriötiloissa ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanteet

Häiriötilanteella tarkoitetaan uhkaa tai tapahtumaa, joka vaarantaa yhteiskunnan elintärkeitä toimintoja tai väestön turvallisuutta. Tilanteen hallinta edellyttää yleensä viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa yhteistoimintaa. Häiriötilanteita voi esiintyä sekä normaalioloissa että poikkeusoloissa.

Poikkeusolot

Poikkeusoloilla tarkoitetaan valmiuslain (1552/2011) 3 §:n mukaista tilaa. Poikkeusolot ovat valmiuslaissa tarkoitettu yhteiskunnan tila, jossa on niin paljon tai niin vakavia häiriöitä tai uhkia, että on tarpeen mahdollistaa viranomaisten tavanomaisesta poikkeava toimivaltuuksien käyttö. Poikkeusolot edellyttävät valmiuslain tai puolustustilalain käyttöönottoa. Poikkeusolojen vallitsemisesta tekee päätöksen valtioneuvosto yhteistoiminnassa tasavallan presidentin kanssa.

1.5. Suunnitteluohjeet

Valmiussuunnitelman yleiseen osaan kirjataan koko kuntaa koskevat perusmenettelyt häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Kaikessa suunnittelussa tulee huomioida yhteiskunnan turvallisuusstrategian määrittelemät seitsemän (7) elintärkeää toimintoa, joista tarkoituksenmukaisuusperiaatteen pohjalta voidaan priorisoida, miten tärkeysjärjestys peruskunnassa asettuu:

ELINTÄRKEÄT TOIMINNOT: 1. Johtaminen 2. Väestön toimintakyky ja palvelut 3. Talous, infrastruktuuri, huoltovarmuus 4. Henkinen kriisinkestävyys 5. Sisäinen turvallisuus 6. Puolustuskyky 7. Kansainvälinen ja EU-toiminta.

Toimialojen perusmenettelyt kirjataan toimialakohtaisiin suunnitelmiin. Yleisen osan kohdassa 5 määritellään toimialojen suunnitteluvastuu.

Suunnittelun ja varautumisen painopistenä ovat normaaliolot sekä häiriötilanteet. Lähtökohdana pidetään mahdollisimman häiriöttömän palvelun tarjoamista kaikissa tilanteissa. Suunnittelu sisältää riskien ennaltaehkäisyä, tilanteen aikaisen toiminnan, palautumissuunnittelun, sekä asiayhteydessä erityisesti huomioitavan viestinnän.

Yleisesti häiriötilanteet hoidetaan normaaleilla päivystys- ja hälytysjärjestelyillä. Häiriötilanteen ollessa vakavampi, hallinta voi edellyttää viranomaisten ja muiden toimijoiden tavanomaista laajempaa tai tiiviimpää yhteistoimintaa ja viestintää. Nämä menettelyt kukin toimiala kuvaa omissa valmiussuunnitelmissaan.

Toimialakohtaisten suunnitelmien päivityksien yhteydessä on aina syytä huomioida myös alati muuttuva valtakunnantason riskiarvio. Viimeisin kansallinen riskiarviopäivitys on julkaistu 20.1.2019 sisäministeriön toimesta.

1.6. Vuosisuunnittelu, hyväksyntä, jakelu & säilyttäminen

Valmiussuunnitelman ylläpidosta vastaa kunnanjohtaja yhdessä johtoryhmän kanssa. Yleisen osan päivittämisvastuu on kunnanjohtajalla ja toimialat vastaavat omien suunnitelmiansa ajan tasalla pitämisestä.

Valmiussuunnitelmia ylläpidetään ja päivitetään tilannekohtaisesti, mutta vähintään kerran valtuustokauden aikana (esim. valtuuston toisen syyskauden alkaessa). Toimialakohtaiset suunnitelmat viedään tiedoksi kunnanhallitukselle. Edellisen lisäksi pelastussuunnitelmat tulee päivittää vuosittain toimialakohtaisesti.

Suunnitelmista pitää verkkotallenteen lisäksi aina olla olemassa riittävä määrä paperitulosteita. Tulosteita säilytetään riittävän turvallisessa paikassa, jotta ne eivät joudu sivullisten käsiin.

1.7. Henkilöstön perehdytys ja koulutus

Valmiussuunnittelun lähtökohtana on henkilöstön kyky hoitaa heille kuuluvat tehtävät normaalioloissa sekä soveltaen häiriötilanteissa. Työnantajan velvollisuutena on huolehtia siitä, että henkilöstö on riittävästi perehdytetty toimimaan normaaliolojen lisäksi myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Mikäli henkilöstön tehtävät muuttuvat häiriötilanteen aikana oleellisesti perustehtävästä, on kyseiseen tehtävään annettava riittävä koulutus. Koulutuksia järjestetään tarpeen mukaan osallistumalla paikallisiin, alueellisiin ja valtakunnallisiin koulutuksiin.

Tärkeintä on, että ylemmät esimiehet ovat koulutettuja valmiussuunnittelun perusasioihin. Käytännössä tämä tarkoittaa, että toimialajohtajat, vastuualueen johtajat sekä muut virkansa puolesta kriittisiä tehtäviä hoitavat esimiehet ovat perillä tehtävistään häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

1.8. Arviointi ja kehittäminen

Valmiussuunnitteluun liittyviä toimintamalleja ja -tapoja voidaan arvioida eri tavoin: Suunnitelmiin liittyvien kuntakohtaisten päivitysten yhteydessä voidaan tehdä

itsearviointeja ja vertaisarviointeja naapurikuntien kanssa. AVI:n johdolla toteutettavien alueellisten valmiusharjoitusten yhteydessä voidaan suunnitelmia arvioida; muun muassa viranomaisten antamat toimintaohjeiden ja säännösten muutokset voidaan käydä läpi. Ulkopuolisena arvioitsijana voi olla alueellinen pelastuslaitos, mutta itsearviointi kunnassa on pääasiallinen arviointimenetelmä, joka toimii luontevana osana suunnitelmien päivitysprosessia.

2. TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KESKEISET UHAT

2.1. Maakunta toimintaympäristönä

Pohjois-Pohjanmaan maakunta on Suomen toiseksi suurin, pinta-alaltaan 45 852 m². Maakunta ulottuu lännessä Perämereltä idässä Venäjän rajaan ja nykyisellään maakuntaan kuuluu yhteensä 30 itsenäistä kuntaa. Maakunnan väkiluku oli vuoden 2021 lopussa 415 658 henkilöä. Maakunnan alueen läpi kulkee sekä rannikolla että sisämaassa tärkeät rautatie- ja tieliikenneväylät.

2.2. Sievin kunta toimintaympäristönä

Sievi on vakaa ja itsenäinen kunta Pohjois-Pohjanmaan maakunnan eteläisessä osassa rajoittuen länsipuolella Keski-Pohjanmaan maakuntaan. Sievin naapurikuntia ovat Haapajärvi, Kalajoki, Kannus, Nivala, Reisjärvi, Toholampi ja Ylivieska. Varautumisyhteistyö on toimivaa naapurikuntien kanssa mm. Peruspalvelukuntayhtymä Kallion kautta. Vuoden 2015 tilastojen mukaan Sievi on Suomen toiseksi teollistunein kunta: 45,6 % sieviläisistä saa elantonsa teollisuudesta. Merkittävä kuntaa halkova liikenneväylä on rannikolta Kainuuseen ulottuva Kokkola - Kajaani tie (Valtatie 28).

Asukasluku 2021	4 783
Pinta-ala	800 km ²
Maapinta-ala	786,5 km ²
Vesipinta-ala	13,5 km ²
Asukkaita/maa km ²	6,08
Veroprosentti	21,75 %
Työpaikkoja 2019	2168
Yritystoimipaikkoja 2020	417

2.3. Alueelliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Uhka-arviolla tarkoitetaan viranomaisen tai toimijan tehtäviin ja häiriötilanteisiin liittyvää arviota todennäköisyyksistä ja vaikutuksista tehtävien hoitamiseen sekä vastatoimenpidemahdollisuuksia ja niiden valmisteluun tarvittavaa aikaa. Uhka-arvion rinnakkaiskäsite on riskin arviointi, jolla tarkoitetaan kokonaisprosessia, johon sisältyy riskien tunnistaminen, riskianalyysi sekä riskin merkityksen arviointi.

Pohjois-Pohjanmaan alueellinen riskiarvio (12/2018) on tehty Kansallisen riskiarvion pohjalta (on huomattava, että riskiarvio on tehty ennen korona-pandemiaa sekä Ukrainan sotatilannetta). Alueellisesti merkittävien uhka- ja häiriötilanteiden (11 kpl) kuvauksia eli skenaarioita on jäsenneilty seuraavasti: 1. Skenaariotaustalla oleva uhka tai uhat (aiheuttaja), 2. Uhkan kohde, 3. Toteutumistapa (mahdollinen/mahdolliset), 4. Vikojen ja häiriöiden ketjuuntuminen ja kertautuminen, 5. Arvioitu todennäköisyys.

Luettelossa skenaariot eivät ole merkittävyysjärjestyksessä. Uhkakuvien arvioidun todennäköisyyden ja seurausten yhteisvaikutuksen riskiluvut asteikolla 0-5 on kuvattu sarakkeissa oikealla:

Skenaario	Todennäköisyys	Vaikutus
01: Suuronnettomuus (raideliikenne)	3,0	1,9
02: Suuronnettomuus (meriliikenne)	2,0	2,2
03: Suurpalo (metsä)	4,0	1,7
04: Suurpalo (nestemäiset polttoaineet)	2,0	2,5
05a: Suurpalo (hoitolaitos)	2,0	1,8
05b: Suurpalo (kaukolämpölaitos)	3,0	2,0
06: Suurtulva	2,0	2,0
07: Suuronnettomuus (vaaralliset aineet)	3,0	2,6
08: Joukkoon kohdistettu väkivalta	3,0	1,6
09: Häiriötilanne (talousvesi)	4,0	2,0
10: Häiriötilanne (sähkönjakelu)	3,0	2,4
11: Laajamittainen väestöllinen maahantulo	4,0	2,1

Uhkakuvien todennäköisyysasteikolla 0-5 osoittaa keskimääräistä tai hieman keskimääräistä suurempaa todennäköisyyttä. Kahta ensimmäistä lukuun ottamatta skenaariot voivat olla mahdollisia useimmissa kunnissa.

2.4. Kunnalliset uhka-arviot ja riskien arviointi

Uhka-arviot mahdollistavat uhkien ehkäisemiseksi ja torjumiseksi tarvittavien hallinnonalakohtaisten toimien suunnittelun ja toteuttamisen. Kullakin toimialalla voidaan laatia uhka-arvioita oman toiminnan kannalta. Laadittavat uhka-arviot toimivat siten pohjana kuntakonsernin yhteiselle uhka-arviolle.

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa on kuvattu 37 yhteiskunnan häiriötilannetta, jotka voivat liittyä eri uhkamalleihin. Seuraavassa taulukossa on Sievin kunnan hallinnonalojen arviointi 22:n eri häiriötilanteen riskiluvuista vuonna 2021:

Häiriötilanne	Todennäköisyys	Henkilövahingot	Omaisuusvahingot	Vaikutukset toiminnan jatkuvuuteen	Omat resurssit	Ulkoiset resurssit	Yhteensä =(T/2)*(H+O+M+R+U)
Häiriötilanne	Todennäköisyyden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Hyvin epätodennäköinen 2 = Melko epätodennäköinen 3 = Mahdollinen 4 = Todennäköinen 5 = Hyvin todennäköinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Seurausten vakavuuden arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1 = Rajoitettu 2 = Kohtalainen 3 = Vakava 4 = Erittäin vakava 5 = Kriittinen	Käytettävissä olevien resurssien arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1=Erittäin hyvät resurssit 2=Hyvät resurssit 3=Kohtuulliset resurssit 4=Heikot resurssit 5=Erittäin heikot resurssit	Käytettävissä olevien resurssien arviointi asteikolla 1-5, jossa: 1=Erittäin hyvät resurssit 2=Hyvät resurssit 3=Kohtuulliset resurssit 4=Heikot resurssit 5=Erittäin heikot resurssit	Pisteiden yhteismäärä. Mitä pienempi luku on, sitä parempi. (min. 3-max.63 pistettä)
Tietoliikenteen ja tietojärjestelmien käytettävyyden häiriintyminen	4	2	3	3	3	2	17
Pidempikestoinen, laajamittainen häiriö sähköjakelussa	3	5	4	4	4	3	23
Pidempikestoinen, laajamittainen häiriö lämmönjakelussa	2	4	3	3	3	1	16
Vesihuollon häiriötilanne, talousveden saastuminen	3	4	2	3	3	2	17
Pidempikestoinen polttoainejakelun häiriintyminen	2	1	1	1	4	3	12
Tieverkoston kunnossapidon häiriintyminen	3	1	1	2	3	3	13
Pandemia tai muu laaja-alainen, vakava tartuntatauti-tilanne	4	5	2	4	5	3	23
Lääkkeiden ja terveydenhuollon tarvikkeiden saantivaikeudet	3	4	1	1	5	3	17

Vakavan ydinonnettomuuden ja muiden vaarallisten aineiden onnettomuuksien aiheuttamat terveysuhkat	3	4	1	4	5	3	20
Kansainvälinen tai kotimainen maksujärjestelmien häiriö	3	1	2	2	4	3	15
Rahoitusmarkkinoiden merkittävä häiriö	3	1	2	2	4	3	15
Valtion likviditeettiongelma	3	1	3	4	5	2	18
Päivittäistavara- ja huollon vakava häiriintyminen	3	2	3	1	4	1	15
Vakava eläin- tai kasvitautiepidemia tai laaja elintarviketurvallisuuden häiriö	4	2	4	2	4	2	18
Alkutuotannon toimintaedellytysten heikkeneminen	3	1	4	3	4	2	17
Vakava vaarallisten aineiden onnettomuus	4	2	2	2	5	1	16
Evakointeja tai vakavia tuhoja aiheuttavat myrskyt, tulvat tms.	3	2	4	3	3	2	17
Räjähdykset, tulipalo tai muu vakava teko tai onnettomuus	4	2	4	4	2	2	18
Yleisen järjestyksen ja turvallisuuden vakava järkkäytyminen	3	2	3	2	4	3	17
Laajamittainen väestöllinen maahantulon tilanne	2	1	1	2	3	2	11
Alueen raskasmetalli- tai kemikaalipitoisuuden nousu yli terveydelle sallittujen rajojen	3	3	3	2	3	2	16
Maa- ja vesialueiden saastuminen käyttökelpottomaksi	3	2	4	3	3	2	17

3. VARAUTUMINEN HÄIRIÖTILANTEISIIN

3.1. Johtaminen

Sievin kunnan johtaminen on pyrittävä järjestämään normaalein johtamismenettelyin kaikissa tilanteissa. Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa johtamista tukevat eri alojen asiantuntijat, mutta perusorganisaatio ja johtamisvastuu tulee pitää samana kaikissa tilanteissa mahdollisimman pitkään. Kevyen organisaatorakenteen johdosta varahenkilöitä ei ole käytettävissä juuri missään tehtävissä.

Kunnallista päätöksentekomenettelyä voidaan tarpeen mukaan ja lain sallimissa puitteissa keventää muuttamalla mm. kokouksien päätösvaltaisuutta ja koollekutsumista koskevia määräyksiä. Valmiuslain (1552/2011) tarkoittamissa poikkeusoloissa voidaan valtioneuvoston asetuksella siirtää kunnallista päätösvaltaa alemmille organisaatiotasolle sekä viranhaltijoille. Normaalista demokraattista päätöksentekomenettelyä ja hallintoa tulee kuitenkin toteuttaa niin kauan kuin mahdollista. Häiriötilanteiden johtamis- ja päätöksentekomenetelmät tulee kirjata Sievin kunnan hallintosääntöön.

Johtoryhmän tehtävät häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Viranhaltijajohtoryhmän tehtävänä on johtaa Sievin kuntaa ja sovittaa yhteen toimialojen tehtäviä eri häiriötilanteissa sekä pitää riittävässä määrin johtavat luottamushenkilöt ajan tasalla tilannekuvasta. Johtoryhmää laajennetaan kunnanjohtajan päätöksellä tarpeen mukaan muilla kunnan viranhaltijoilla, yhteistyöviranomaisilla tai muilla asiantuntijoilla (julkinen, yksityinen tai kolmas sektori).

Toimialojen johtaminen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

Toimialan johdon tehtävänä on toimialansa tehtävien mahdollisimman sujuva järjestäminen eri häiriötilanteissa. Toimialajohtajan päätöksellä voidaan tarvittaessa muuttaa toimialan johtovastuita.

3.2. Tehtävien priorisointi

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa on mahdollista joutua priorisoimaan kunnan tehtäviä keskittymällä olennaiseen ja siirtämällä lisäresursseja tarvittavaan paikkaan. Jokainen toimiala priorisoi toimintonsa niiden tärkeysasteen mukaan.

Toimialakohtainen priorisointi:

1. elintärkeät ja lakisääteiset tehtävät
2. muut lakisääteiset tehtävät
3. vapaaehtoinen palveluntuotanto

Yksikkökohtainen priorisointi:

1. välittömän palveluntuotannon turvaaminen
2. yksikön sisäiset tukitoiminnot

3.3. Kriisiviestintä ja tiedottaminen

Kriisiviestintä ja siihen liittyvä tiedottaminen on tehostettua viestintää poikkeuksellisessa tilanteessa. Kriisiviestinnässä noudatetaan Sievin kunnan kriisiviestintäsuunnitelmaa, jonka päivittäminen tapahtuu kunnan johdon toimesta.

Yhteistyössä muun johdon kanssa kunnanjohtaja johtaa ja vastaa häiriötilanteiden tiedotusjärjestelyistä kuntalaisille, yhteistyöviranomaisiin ja tiedotusvälineisiin.

3.4. Tilannekuvan kokoaminen ja välittäminen

Tilannekuvalla tarkoitetaan kunnan johdon ja heitä avustavien henkilöiden ymmärrystä tapahtuneista asioista, niihin vaikuttaneista olosuhteista, eri osapuolien tavoitteista ja tapahtumien mahdollisista kehitysvaihtoehdoista, joita tarvitaan päätösten tekemiseksi erikoistilanteissa.

Tilannekuvan muodostamisesta vastaa ensisijaisesti johtoryhmä. Tilannekuvan muodostamisen käytännöt vaihtelevat tilanteen mukaan (puhelin, sähköposti, tiedotteet, kuvat). Tilannekuvan välittämiseen käytetään pääasiassa normaaliolojen työskentelytapoja ja -välineitä. Tilannekuvaseuranta on dokumentoitava riittävällä tarkkuudella aikaan sitoen, jotta johtamisessa tehtyjen ratkaisujen perusteet on myöhemmin selvitettävissä ja arvioitavissa.

Tilannekuvaseurannan tulee käynnistyä matalalla kynnyksellä, koska usein häiriötilanteen vakavuus ja päätöksien merkittävyys tunnistetaan vasta myöhemmin.

3.5. Valmiuden kohottaminen

Valmiutta tulee kohottaa etukäteen ja joustavasti mikäli häiriötilanteen kehittymisestä saadaan ennakkotietoa. Muussa tapauksessa toimintavalmius nostetaan häiriötilanteen aikana parhaalla mahdollisella tavalla. Poikkeusoloissa valmiuden kohottaminen voi edellyttää valmiuslain toimintavaltuuksien käyttöä.

Perusvalmius luodaan ja ylläpidetään normaalioloissa. Siihen kuuluu, että uhkien mukaiset valmiussuunnitelmat on laadittu, henkilöstö on varattu ja koulutettu, asianmukaiset toimitilat ovat olemassa sekä tarvittava materiaali ja välineet on hankittu.

Perusvalmiuteen kuuluvat (esim.)

- Valmiussuunnitelman laatiminen
- Omatoimisen suojelun suunnittelu ja organisoiminen
- Johtamispaikkojen ja väestönsuojien nimeäminen / rakentaminen
- Johtamis-, valvonta- ja hälytysjärjestelmien ja tietoliikenneyhteyksien toteuttaminen
- Henkilöstön, ajoneuvojen, työkoneiden ja huonetilojen varaaminen (*tällä hetkellä kaluston ja tilojen varaamisessa ei ole toimivaa järjestelmää*)
- Säteilyvalvontavälineiden hankinta
- Vesi-, energia- ja lämpöhuoltoon varautuminen
- Tiedotus ja koulutus

Tehostetussa valmiudessa kohotetaan valmiutta hallita uhkaava onnettomuus- tai vaaratilanne (häiriötilanne).

Tehostettuun valmiuteen kuuluvat (esim.)

- Suunnitelmien yksityiskohtainen tarkistaminen ja täydentäminen
- Johtamis- ja viestijärjestelmien varmistaminen
- Puuttuvan materiaalin hankkiminen
- Henkilöstön mitoitus ja koulutus
- Ohjeiden anto kuntalaisille ja henkilöstölle

Täysvalmiudessa otetaan käyttöön kaikki suunnitellut resurssit ja keskitetään ne häiriö- tai kriisitilanteen aiheuttamien vaikutusten ehkäisemiseksi ja niistä selviytymiseksi. Valmiuslakiin ja puolustustilalakiin sisältyvät valmiuden kohottamistoimet edellyttävät käyttöönottoaiheessa valtioneuvoston asetusta ja ministeriöiden päätöksiä.

Täysvalmiuteen kuuluvat (esim.)

- Suunnitelmat käydään läpi
- Organisaatio muokataan tilanteeseen sopivaksi
- Johtamispaikat, kalusto, suojelumateriaali, ajoneuvot, hälytys- ja viestivälineet, suunnitelmat ja tiedostot otetaan käyttöön ja niiden toiminta testataan
- Johtamispaikoilla on ympärivuorokautinen päivystys ja tilanteen mukaan toimitaan joko päivystysvalmiudessa tai työskentelyvalmiudessa
- Henkilöstön koulutuksia jatketaan
- Kunnan asukkaille annetaan toimintaohjeita ja järjestetään toimintaharjoituksia

3.6. Väestönsuojelu ja pelastustoiminta

Kunnat ja kuntayhtymien eri toimialoista vastaavat virastot ja laitokset ovat tehtäväalueensa, keskinäisen työnjakonsa ja kuntia koskevan lainsäädännön mukaisesti velvollisia osallistumaan pelastustoimintaan ja väestönsuojeluun seuraavasti (VN asetus pelastustoimesta 407/2011; muutosasetus VN - SM 111/2018):

- Vastaavat lääkinnällisestä pelastustoiminnasta
- Osallistuvat evakointisuunnitteluun pelastusviranomaisten johdolla
- Vastaavat onnettomuuksien uhrien ja evakuoitun väestön majoituksesta, muonituksesta, vaatetuksesta ja muusta perushuollosta
- Vastaavat väestönsuojelussa tarvittavasta raivaus- ja puhdistustoiminnasta sekä ensiavusta ja näihin tehtäviin tarvittavan väestönsuojeluorganisaation valmisteluista
- Huolehtivat yhteistoiminnassa muiden asiantuntijoiden kanssa psykososiaalisen tuen ja palvelut niille, jotka uhreina, uhrien omaisina tai pelastajina ovat joutuneet osalliseksi onnettomuuteen
- Avustaa tarvittaessa pelastusviranomaisia pelastustoiminnassa ja väestönsuojelussa antamalla pelastusviranomaisille toimialaansa soveltuvaa asiantuntija-, kalusto- ja materiaaliapua pelastushenkilöstön huoltamiseksi

Sievin kunnan väestönsuojelusuunnitelma on tämän asiakirjan liitteenä 3a.

3.7. Häätätyö

”Työnantaja saa teettää hätätyötä, jos ennalta arvaamaton tapahtuma on aiheuttanut keskeytyksen säännöllisessä toiminnassa tai vakavasti uhkaa johtaa sellaiseen keskeytykseen tai hengen, terveyden tai omaisuuden vaarantumiseen. Hätätyötä saa teettää säännöllisen työajan lisäksi vain siinä määrin kuin se on välttämätöntä ja enintään kahden viikon ajan” (Työaikalaki 872/2019, 19 §). Hätätyön päätyttyä työaika on tasoitettava ja annettava korvaava lepoaika

Hätätyö mahdollistaa henkilökunnan joustavan käytön normaaliolojen yllättävissä tai uhkaavissa erityistilanteissa, mikäli hätätyön tunnusmerkistö täyttyy. *Hätätyötä tehtäessä on tehtävä viivytyksettä työsuojeluviranomaisille kirjallinen ilmoitus hätätyön syystä, laajuudesta ja todennäköisestä kestosta liitteineen.*

3.8. Viranomaisyhteistyö ja strategiset kumppanit

Sievin kunnan keskeisiä yhteistyökumppaneita ovat mm. seuraavat tahot:

Viranomaiset

- Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
- Peruspalvelukuntayhtymä Kallio
- Jokilaaksojen Pelastuslaitos
- Oulun poliisilaitos/ Ylivieskan poliisiasema
- Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimisto

Yksityinen sektori

- Huoltoasemat
- Tiedotusvälineet
- S-market ja K-market
- POP Pankki Pohjanmaa, Sievin konttori

- Sievin Apteekki
- Paikalliset yritykset ja urakoitsijat

Kolmas sektori

- Seurakunnat
- Vapaaehtoinen pelastuspalvelu
- SPR
- 4H ja Martat
- Sievin metsästysseurat, urheiluseurat yms. yhdistykset

Yhteistyömuotoina kumppaneiden kanssa ovat mm. yhteistoimintasopimukset ja –suunnitelmat sekä päivittäinen yhteistyö.

Toimialakohtaisissa suunnitelmissa pitää käsitellä omaan toimintaan liittyvät keskeisimmät yhteistyötahot (esim. vesihuollossa vesiosuuskunnat).

3.9. Evakuoinnit

Peruspalvelukuntayhtymä Kallio on laatinut alueensa kuntia koskevan evakuointisuunnitelman yhteistyössä Jokilaaksojen Pelastuslaitoksen ja alueen kuntien kanssa. Sievin kunnan toimialojen pelastussuunnitelmissa on ohjeet rakennuksiin liittyvistä kohdepoistumisista.

Evakuointisuunnitelmien noudattaminen ja niihin liittyvä tiedotus tehdään yhteistyössä Ppky Kallion, pelastusviranomaisen sekä poliisiviranomaisen kanssa.

4. VARAUTUMINEN POIKKEUSOLOIHIN

Poikkeusoloissa toiminta käynnistetään samaan tapaan kuin häiriötilanteissakin huomioiden kuitenkin mahdolliset poikkeusolojen aiheuttamat lainsäädäntömuutokset (valmiuslaki ja puolustustilalaki) sekä niihin liittyvät valtiohallinnon päätökset.

4.1. Kunnan johtokeskus

Sievin kunnan toimintaa johdetaan normaalioloissa toimipisteissä niin pitkään kuin se on mahdollista ja turvallista. Poikkeusoloja varten Sievin kunnan johtokeskus on kunnantalolla ja varajohtokeskus Lauri Haikolan koululla (liite 2).

Poikkeusolojen johtokeskus varustetaan siten, että se voidaan ottaa käyttöön perusosiltaan välittömästi ja kokonaisuudessaan 2-3 vuorokauden kuluessa. Johtokeskuksen tilojen on mahdollistettava pitkäaikainen työskentely.

Kunnan johtokeskuksen tehtävänä poikkeusoloissa on erityisesti:

- Yleistilanteen johtaminen
- Yhteydenpito muihin johtoportaisiin sekä yhteistoimintaviranomaisiin
- Tarvittavan tilannekuvan ylläpitäminen
- Omatoimisen suojelun johtaminen
- Pelastustoiminnan tukeminen
- Tiedottaminen ja muu kuntalaisten ohjaaminen

4.2. Henkilövaraukset ja työvoiman käyttö

Sievin kunta tarkistaa vähintään 3 vuoden välein varauksensa Puolustusvoimille ja aina kun henkilöstössä tapahtuu merkittäviä muutoksia. Henkilövaraukset tehdään suoraan Pohjois-Pohjanmaan ja Kainuun aluetoimistoon (Puolustusvoimat). Perusvaraukset ovat määräaikaista, kerrallaan 5 vuotta. Henkilövaraaminen käsittää listan sellaisista henkilöistä, joita kunta tarvitsee poikkeusolojen aikana oman organisaationsa palvelukseen ja edellyttää Puolustusvoimien hyväksymää vapautusta asepalveluksesta kriisitilanteessa.

Myönteisen päätöksen jälkeen varatut henkilöt ovat kunnan käytössä myös kriisiajan poikkeusoloissa. Kunnan tehtäviin varatuille henkilöille ilmoitetaan kunnan tekemästä varauksesta, kun varaus on Puolustusvoimien taholta varmistettu. Poikkeusolojen lainsäädäntö mahdollistaa lisäksi työvoiman laajemman hankkimisen työkykyisen väestön keskuudesta. Toimialat suunnittelevat etukäteen ulkopuolisen työvoiman mahdollisen tarpeen.

4.3. Päivittäistavarahuolto

Poikkeusoloja varten valmistaudutaan perustamaan päivittäistavarahuolto-organisaatio yhteistyössä valtakunnallisesti johtovastuussa olevan viranomaisen kanssa. Organisaation tehtäviin kuuluu kulutukseen liittyvä ohjaus, valistus ja neuvonta, sääntelystä ja säännöstelystä annettujen määräysten valvonta, tarvittaessa ostokorttien jakelun järjestäminen sekä säännöstelyn alaisten tavaroiden tuotannon ja jakelun valvonta.

Organisaatio muodostetaan kunnan osalta lähtökohtaisesti elintarvikehuollon henkilöstöstä.

4.4. Valmiusmateriaali

Valmiusmateriaali koostuu niistä laitteista ja välineistä, joilla valmiusorganisaation eri muodostelmat varustetaan poikkeusolojen varalle. Pääasiallisesti on pyrittävä käyttämään hyödyksi päivittäisessä käytössä olevaa materiaalia ilman suuria valmiusvarastoja.

Päivittäiseen käyttöön soveltumaton, mutta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa välttämätön materiaali hankitaan ja varastoidaan normaaliaikana. Toimialat

vastaavat oman valmiusvarastonsa hankinnasta ja ylläpitämisestä sekä huomioivat tämän budjetoinnissaan.

5. TOIMIALOJEN VALMIUSSUUNNITTELU

Jatkuvuuden hallinnan periaatteella kunnan eri toimialat suunnittelevat toimintansa normaalioloja, häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Oman toiminnan varmistamiseksi häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa varaudutaan perustamaan erikseen määrättäviä toimintoja Jokilaaksojen pelastuslaitoksen johdolla. Tarkemmat tehtävät määritellään tilannekohtaisen tarpeen mukaisesti. Uhkakuviin varautumisessa keskeistä on tehtävien priorisointi eri tilanteissa.

5.1. Kunnan toimialat

Hallintotoimi, sivistystoimi, hyvinvointitoimi ja tekninen toimi suunnittelevat toimintansa edellä mainitun jatkuvuudenhallinnan periaatteen mukaisesti paitsi normaalitoimintaan myös erilaisiin uhkakuviin varautuen. Kunnan toimialojen valmiussuunnitelmat ovat yleisen osan liitteenä.

5.2. Peruspalvelukuntayhtymä Kallio

Myös Peruspalvelukuntayhtymä Kallio suunnittelee edellisten tapaan normaaliolojen toiminnan sekä varautuu myös mahdollisia häiriötilanteita ja poikkeusoloja varten. Ppky Kallion varautumissuunnitelma liitteenä nro 12.